

Sociální informatika

- Interdisciplinární vědní obor
spojující informatiku a sociální
vědy

- Úvod. Historická exkurze – vývoj společnosti.
- Komunikace jako sociální interakce. Verbální a non-verbální komunikace. Jazyk. Metody a cíle počítačového zpracování jazyka a řeči.
- Dialog. Kooperativní dialog, Griceovy principy. Dialog člověk-počítač. Expertní a dialogové systémy.
- Sítě a Internet. Komunikace na Internetu a mobilních sítích. Technologie Internetu. Design a optimalizace IT v institucionálním a kulturním kontextu.
- Vyhledávání informací a znalostí na Internetu. Komunikace na Internetu a její sociální impakt. Podobnostní vyhledávání na Internetu. Kultura a etika Internetu.

- Sémantický web. Ontologie a inference znalostí. Sociální web. Virtuální společnosti. Sociální aspekty. Elektronické publikování a digitální knihovny.
- IT orientované na člověka (Human-Centered IT). Emoce a jejich modelování. Modelování uživatele a modely osobnosti. Počítačová psychologie a počítačové zpracování emocí (Affective Computing).
- IT a simulování chování a vývoje společnost. Spolupráce a soupeření v kontextu sociálního vývoje. Strategické hry a Věžňovo dilema. Počítačové simulace a modelování kooperace a sociálního vývoje.
- Asistivní technologie. Počítačová podpora stárnoucí populace a hendikepovaných. IT pro zlepšení kvality života. Počítačová podpora spolupráce.

- IT a kultura ve společnosti. Estetické principy umění a komputelizace hudby a výtvarného umění. Estetika a komunikace v infromatickém a kulturním kontextu.
- Filosofické a etické aspekty vývoje informatiky a IT. Hilbertův program, Goedelova věta o neúplnosti a její důsledky. Etika, morálka a modelování kooperace.
- Kybernetický prostor a společnosti v kybernetickém prostoru. Nové přístupy , očekávání a limity v oblasti umělé inteligence. Ekonomické aspekty, paradox produktivity a očekávání dalšího vývoje.
- Vliv IT na další oblasti společnosti. Společnost, její očekávání a limity komputelizace Nové přístupy, očekávání a limity v oblasti umělé inteligence. Vize sociální informatiky a IT v dohledné budoucnosti.

Související obory - informatika

- HCI
- Dialogové systémy
- Asistivní technologie
- Modelování a simulace
- Webové aplikace
- Digitální umění
- Internet, Web, sítě
- Teorie kooperace
- Affective computing
- Teorie sociálního kontraktu

Související obory – sociální vědy

- Sociologie
- Psychologie
- Politologie
- Ekonomika
- Lingvistika
- Historie
- Etika
- ...

Aplikace

- HCI
- Design SW a operačních systémů
- Návrh nových technologií
- SW pro státní správu
- Studium a modely sociálního chování a sociálních a ekonomických nestabilit
- Studium a modelování sociálních jevů (např. chování a motivace teroristů)
- Asitivní technologie
- Affective computing
- Digital art ...

Příklady aplikací

- iPhone
- **Sexy Interfaces**
- The iPhone is a wonderfully designed device, sporting sleek curves and oozing minimalism. Fortunately, the great design doesn't need to stop there. Ever since the App Store went live, we've seen some incredibly attractive software released for the platform.
- (David Appleyard,2009)

Robert Axelrod

(*1943)

University of Michigan

National Academy of Sciences Award for
Behavioral Research Relevant to the
Prevention of Nuclear War.

Mezinárodní bezpečnost

Sociální sítě

- Social tempering
- Strategické a politické využití soc. sítí

Literatura, odkazy

- - S. Sawyer, Social Informatics: Overview, Principles and Opportunities. Bulletin of the American Society for Information Science and Technology. Vol. 31, No. 5, 2005.
<http://www.asis.org/Bulletin/Jun-05/sawyer.html>
2005
- - R.W. Piccard: Affective Computing. MIT Press, 1997 MIT.
- - K. Binmore: Playing Fair. Game Theory and the Social Contract. MIT Press, 1994.
- -

Literatura, odkazy (pokr.)

- Making IT Better. Expanding Information technology Research to Meet Society's Needs.
- (Committee on Information Technology Research in a Competitive World). National Academy Press, Washington 2000.
- - S. Kiesler: The Culture of Internet. Mahwah, NJ. Lawrence Erlbaum Associates, 1997

Cíle předmětu

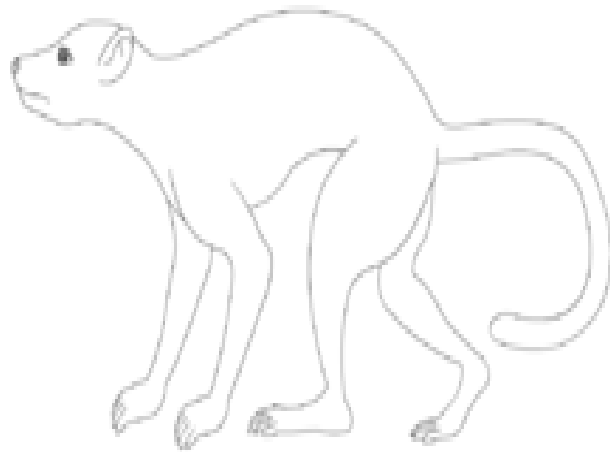
- Seznámit se s problematikou sociální informatiky a prostředky, které informatika nabízí pro řešení komplexních problémů sociální informatiky.
- Model
- Predikce
- Metodologie vědy

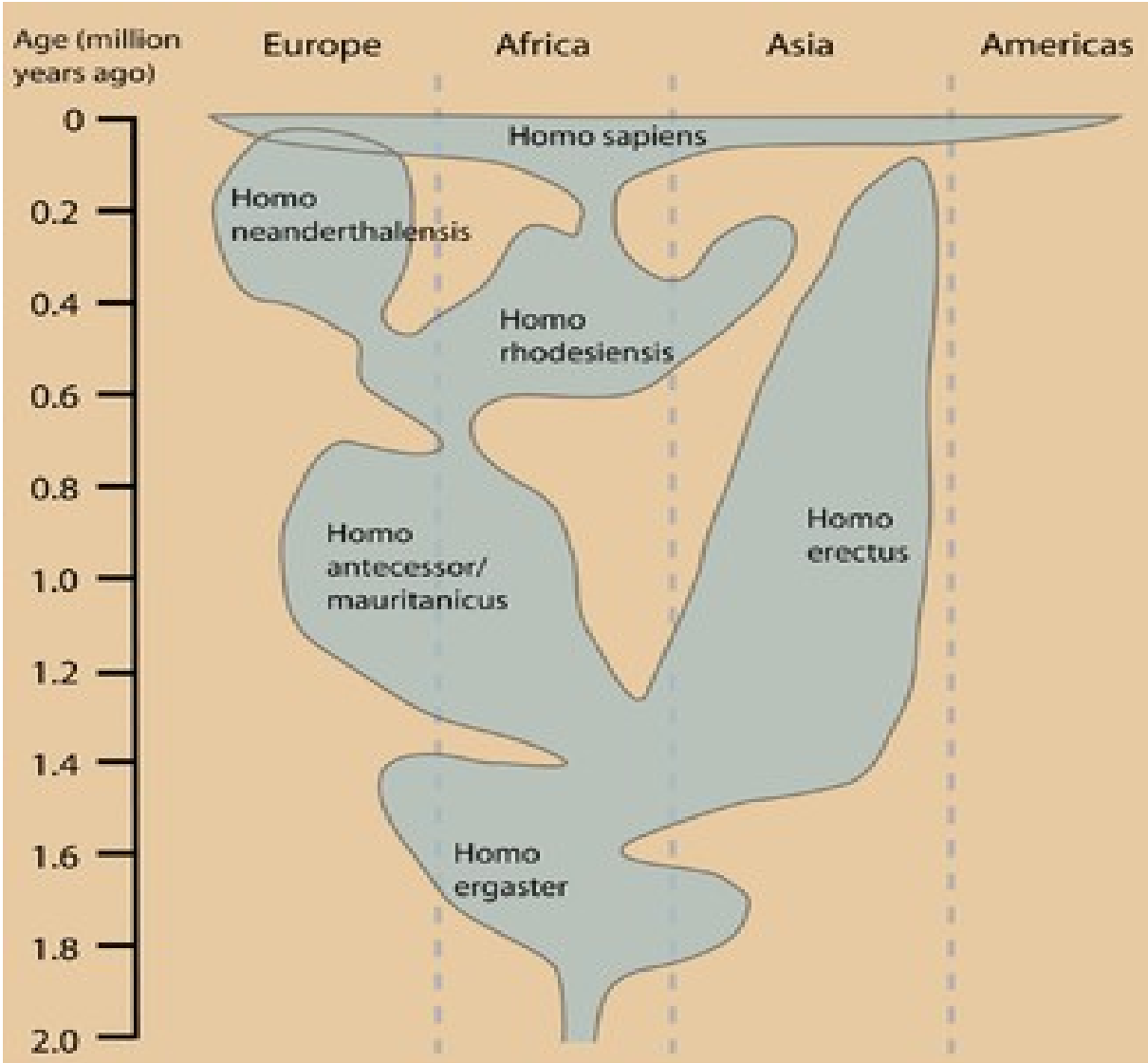
Exkurze do historie vývoje společnosti

- Pro studium jevů, zákonitostí a modelů, které souvisí se sociální informatikou je užitečné studovat strukturu společnosti historii jejího vývoje. Sociální informatika a její metody vytváří podmínky pro porozumění tomuto vývoji.

60 Ma – počátek vývoje primátů

- (*Plesiadapis*)

Doba kamenná

- (3 500 000 bc – 2000 bc)
 - Starší doba kamenná, paleolit (3 500 000-8000 bc)
 - Střední doba kamenná, mezolit (8000 -5000 bc)
 - Mladší doba kamenná, neolit (5000 - 4000 př. n. l.)
 - Pozdní doba kamenná, eneolit, chalkolit či doba měděná (4000 – 2000 bc)

Společnosti doby kamenné

Starší doba kamenná - společnost lovců a sberačů plodin

Neolit – tzv. **neolitická revoluce**, přechod k zemědělskému způsobu života, změna struktury společnosti, počátky vytváření písma (cca 10000 - 5000 b.c)

Staré Zámky - Líšeň

- Hradiště, osídleno – mladší doba kamenná
- keltská osada Meliodunon (Ptolemaios)
- Veligrad osídleno až do 12. stol. Příčnými valy bylo rozděleno na dvě předhradí a akropoli.

Doba bronzová

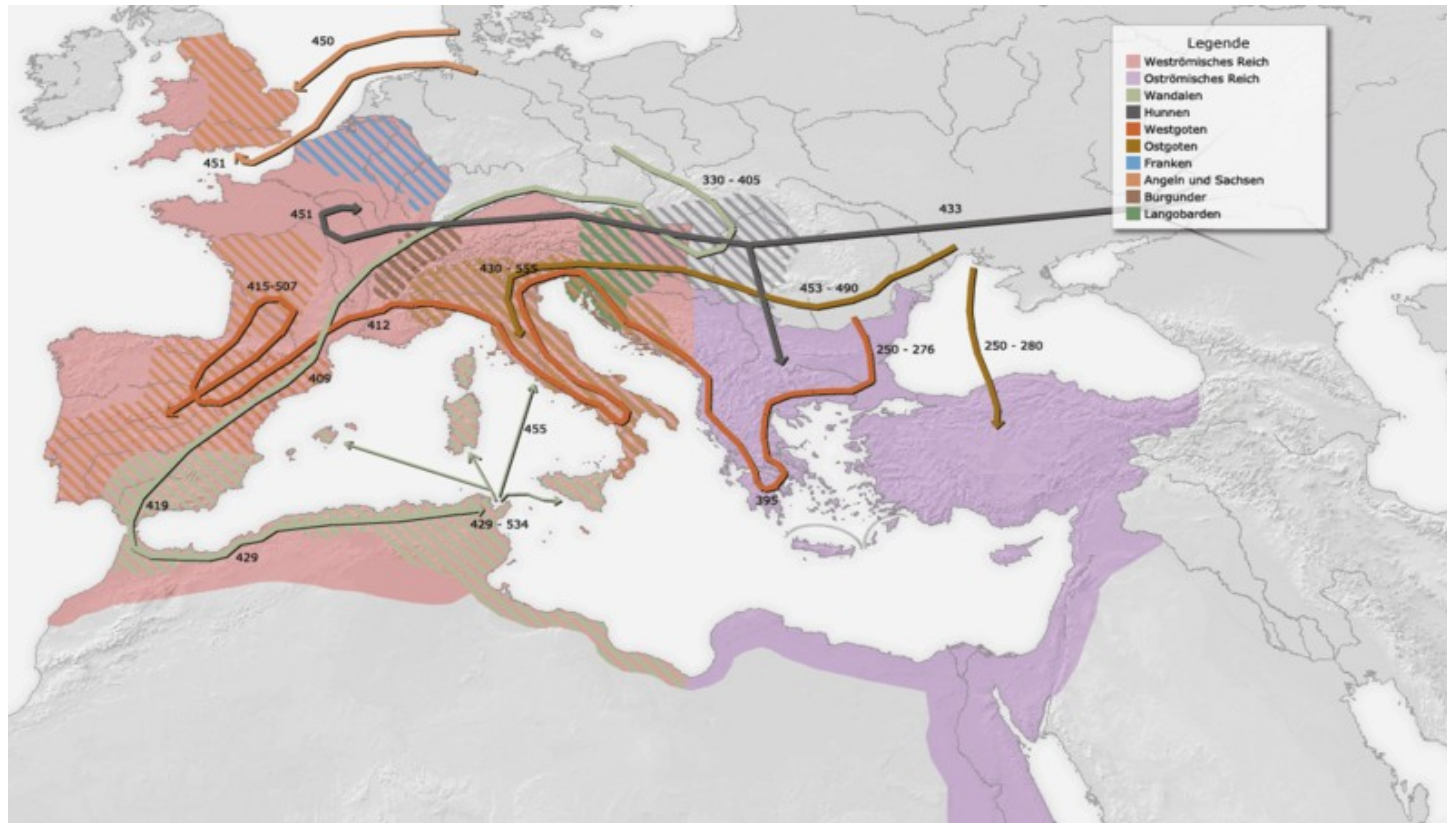
- (2200 př. n. l. – 750 př. n. l.)
 - Starší doba bronzová (2200 – 1600 bc)
 - Střední doba bronzová (1600 – 1250 bc)
 - Mladší doba bronzová (1250 bc – 750 bc)

Hradiště u Obřan

- Doba bronzová

- Doba železná (750 – 0 ba)
- Doba římská (0 – 400 ad)
- Doba stěhování národů (5. století – 6. století n. l.)

6-7 stol. Příchod Slovanů

Vývoj společnosti

Starší doba kamenná

Skupiny sběračů a lovců (25–100 osob)

Střední doba kamenná

Kmeny a skupiny

Neolit – kmeny, náčelníci

Doba železná – říše – stratifikovaná
společnost

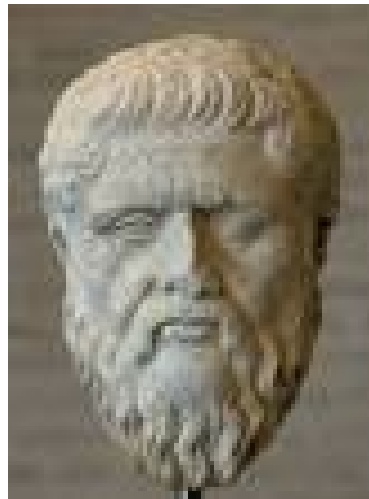
Otrokářská společnost

- 4. a 3. tisíciletí bc. v Mezopotámii a Egyptě, vrcholné formy dosáhla otrokářská společnost v Řecku a Římě
- Otrokáři, otroci, svobodní řemeslníci a rolníci. Zvýšení produktivity práce v takové míře, aby nadvýrobek znamenal významný přínos pro otrokáře.

Filosofie, věda

Platón, Sokrates, Seneca ...

- Filosofická díla psaná formou dialogu
- Základy přírodních věd, paradoxy

Středověk

- pád Západořímské říše v roce 476 až objevení Ameriky roku 1492
- Feudální společnost
- Románská, gotická kultura
- Renesance a humanismus

Cyril a Metoděj 863 n.l.

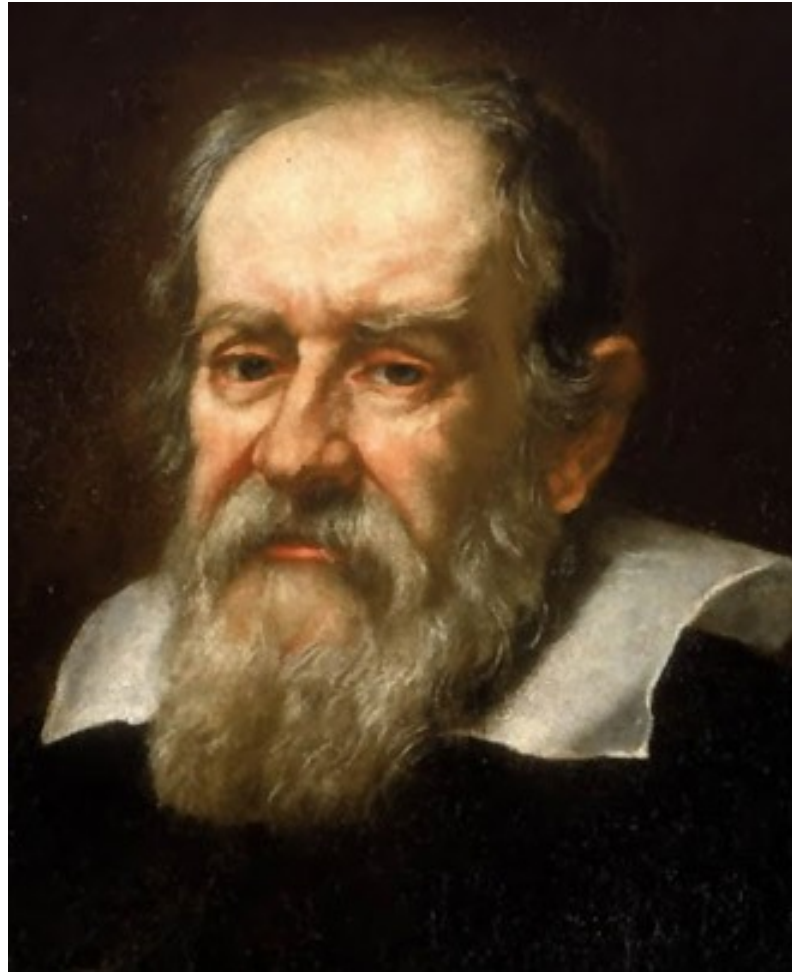

Novověk

- Přejchod od středověkého modelu zemědělské výroby k ekonomickým modelům kapitalismu. Vznik parlamentarismu, ústavnosti, pluralismu,
- ekonomický růst, zvyšování úrovně vzdělání a kultury.
- racionalismus

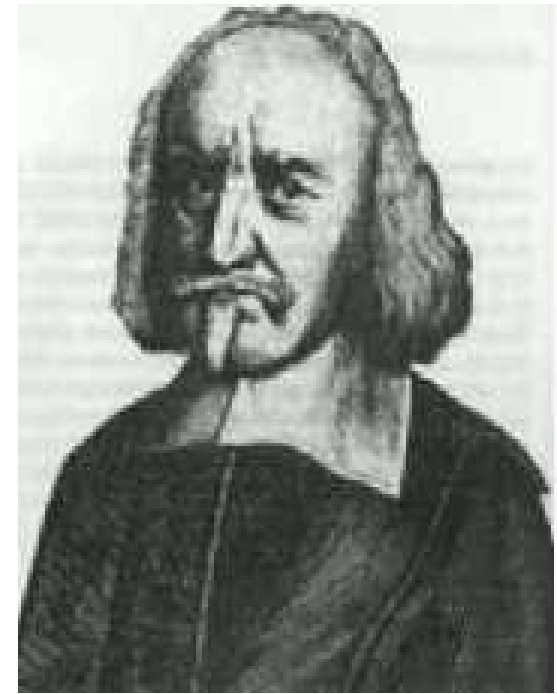
Galileo Galilei 1564-1642

Model sluneční soustavy

Thomas Hobbes (1588-1679)

- studium společnosti a jejího chování
- příčiny konfliktů a válek
- motivace pro mír

“any account of human action, including morality, must be consistent with the fact that we are all self-serving”.

- fundamental Law of Nature: To seek peace and follow it;

1683 – bitva u Vídně

Vznik moderní matematiky a fyziky

G.Leibniz, L.Euler, B. Taylor

Matematické abstrakce

G. Berkeley:

“V poslední době se spekulace o nekonečnách rozmohla tou měrou a dospěla k tak podivným názorům, že to způsobilo značné pochybnosti a spory ...”

Umění založené na porozumění principům

J. S. Bach

*21.3. 1658 Eisenach

1717-23 Koethen

1723-

+1750 Leipzig

1738 Matoušovy pašije

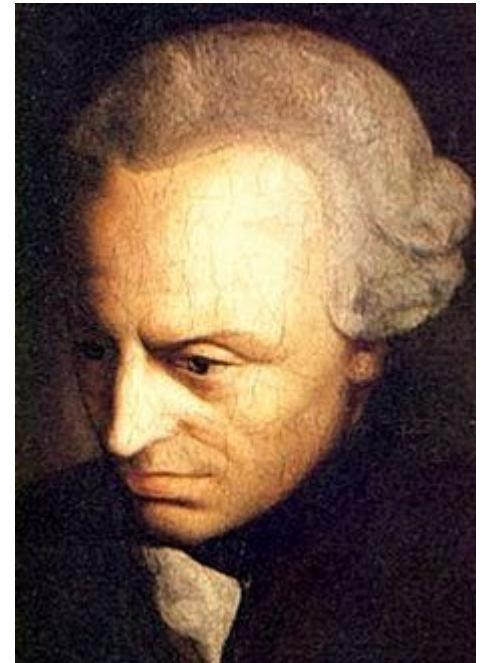
1747 členem Mizlerovi
hudební společnosti

Immanuel Kant

1724-1804

Dvě věci naplňují mysl vždy novým a rostoucím obdivem a úctou, čím častěji se jimi zabývá: hvězdné nebe nade mnou a mravní zákon ve mně.

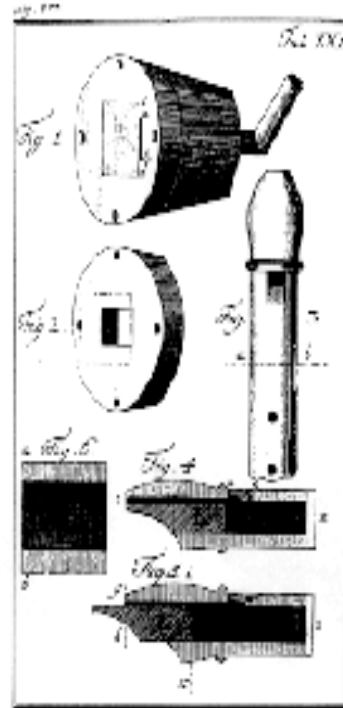
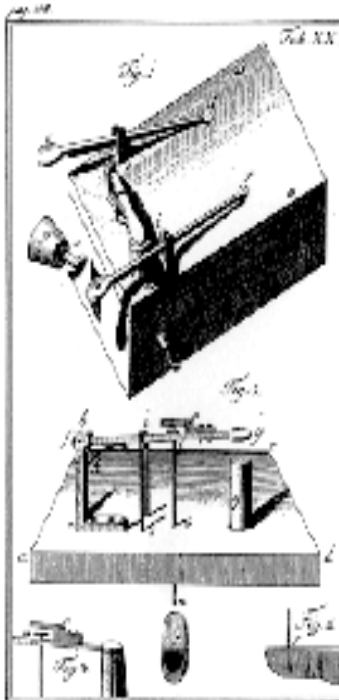
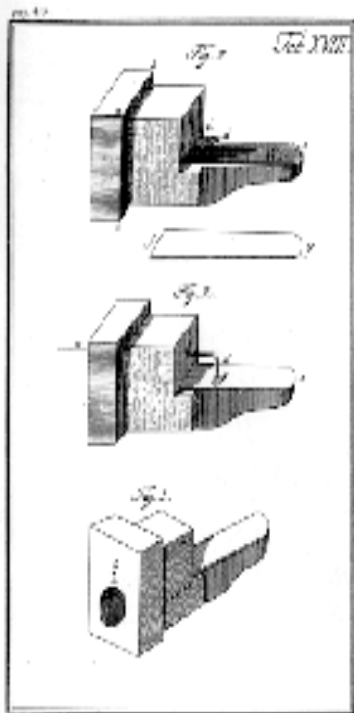
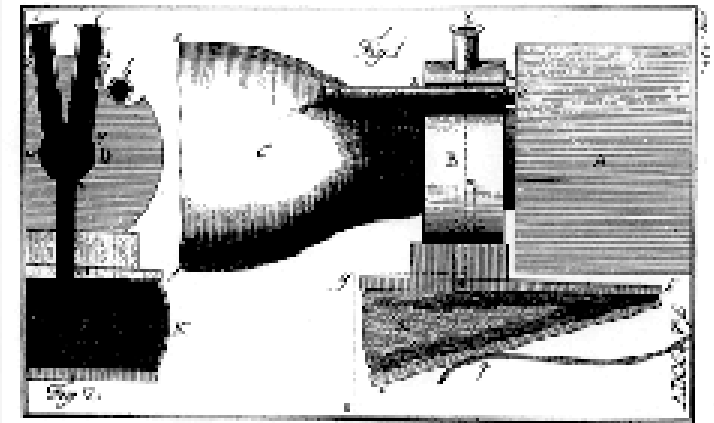
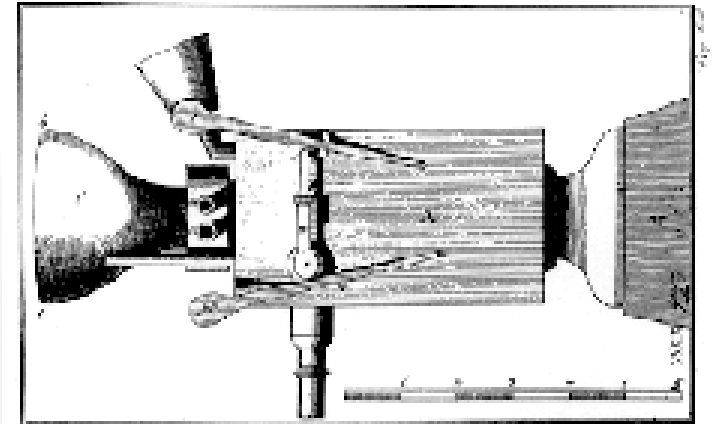
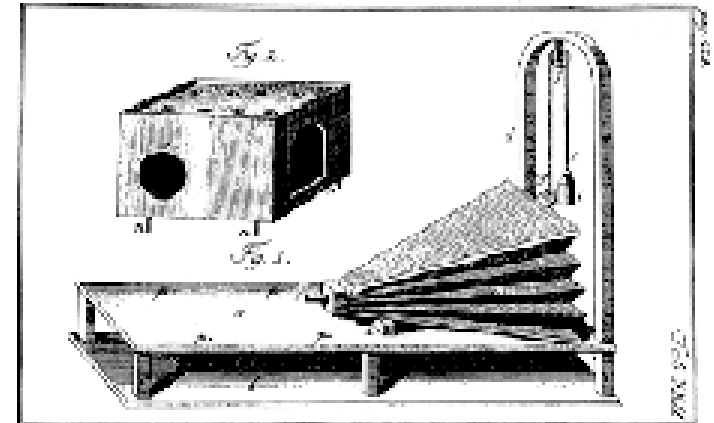
Vynálezy, pokusy o algoritmizaci

Wolfgang von Kempelen

(Kempelen Farkas, Ján Vlk Kempelen) (1734
-1804)

- Turek hrající šachy
- První mechanický řečový syntetizér

von Kempelen 1791

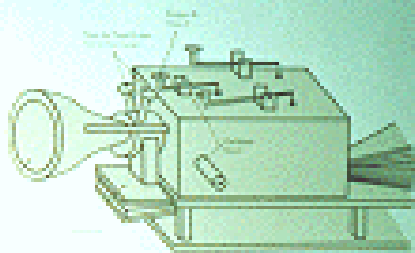

1. The lens is made of glass and is convex in shape. It is used to focus the light rays from the object onto the screen.

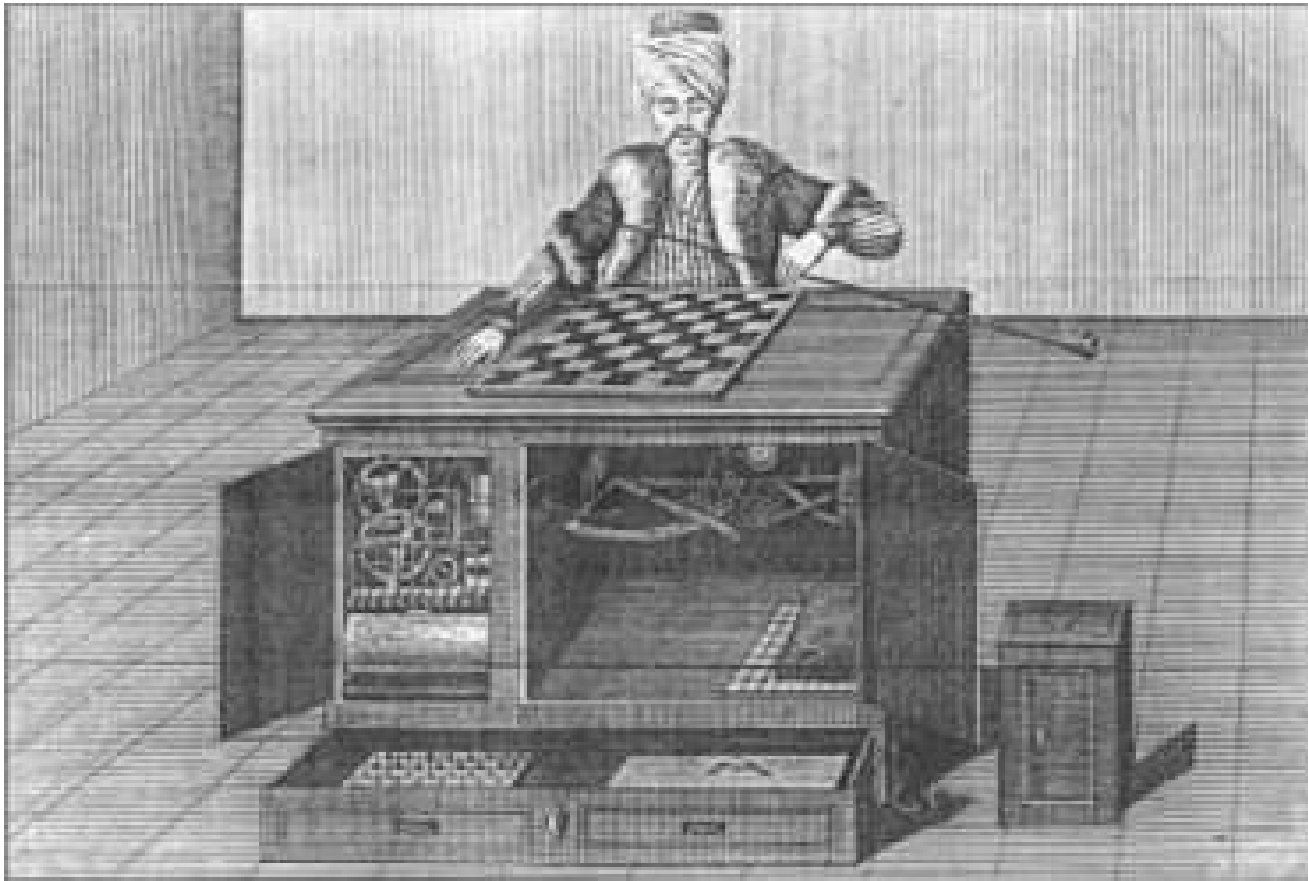
2. The object is placed between the lens and the screen. The distance between the object and the lens is less than the focal length of the lens.

3. The screen is placed on the opposite side of the lens from the object. The distance between the screen and the lens is greater than the focal length of the lens.

4. The light rays from the object pass through the lens and are focused onto the screen. The image is inverted and magnified.

Šachový hrací stroj

18-19 století – počátky sociálních věd

- Denis Diderot - Encyclopedia,
- Jean Jacques Rousseau
- Charles Fourier
- Auguste Comte
- ...

Bernard Placidus Johann Nepomuk Bolzano

***1781 Praha**

+1848 Praha

**Paradoxy
nekonečna**

Bolzanova věta

Bolzanova funkce

Georg Cantor

***1845** Petrohrad

+**1918** Halle

Nové nekonečno!

- 1873 – korespondence s Dedekindem
- Přirozenými čísly nelze očíslovat všechna reálná čísla:

$$X(1) = \mathbf{x(1,1)}x(1,2)x(1,3) \dots$$

$$X(2) = x(2,1)\mathbf{x(2,2)}x(2,3) \dots$$

$$X(3) = x(3,1)x(3,2)\mathbf{x(3,3)} \dots$$

...

$$Y = (\mathbf{x(1,1)+1})(\mathbf{x(1,2)+1})(\mathbf{x(1,3)+1}) \dots$$

Zrod teorie množin

- Mohutnost oborů
- Spočetný obor
- Ordinální čísla, ω , kardinální čísla
- Množiny
- Kronecker: Humbug
- Gutlebert: Bůh zaručuje existenci Cantorových nekonečných čísel
- Paradoxy, **Russelův paradox**

David Hilbert 1861-1943

Hilbertův program:

- Axiomy + inferenční systém
- Bezespornost a úplnost

Kurt Gödel

***28.4 1906 Brno**

+14.2. 1978 Princeton

1923 Vídeň

1931 Věta o neúplnosti

1935 konsistence AC

1940 USA, CH

1963 Cohen AC

Věta o neúplnosti (první)

V každá konsistentní axiomatické teorii zahrnující teorii čísel existují tvrzení, které jsou platná, ale není je možno dokázat.

“This is a pearl.”

D. R. Hofstadter

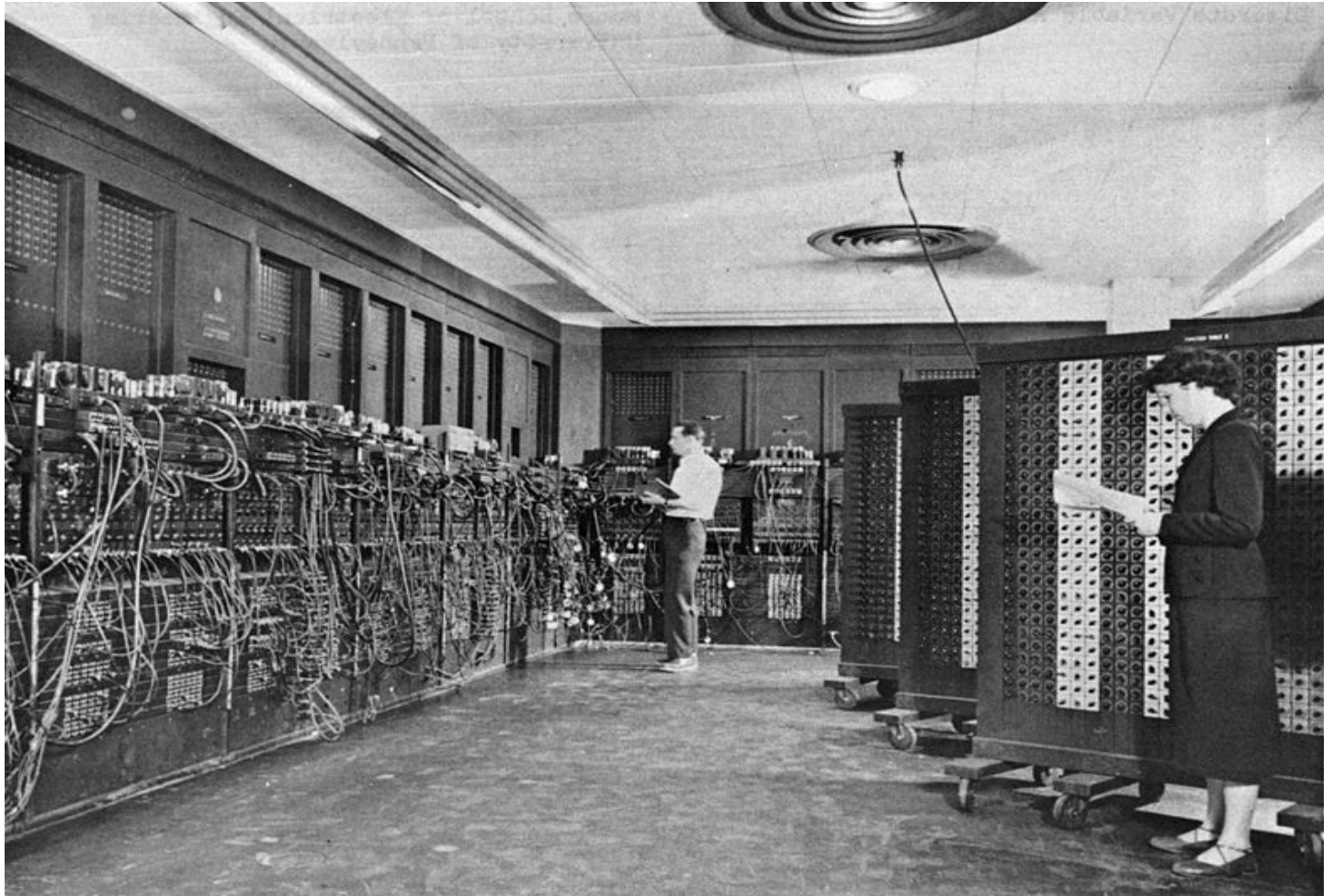
Goedel K. [1931] Ueber formal unentscheidbare Saetze der Principia Mathematica und verwandter Systeme. "Monatshefte fuer Mathematik und Physik", 1931, Vol. 38, pp. 173-198

Alan Turing 1912-1954

- Zakladatel infomatiky
- Turingův stroj 1936

ENIAC 1943-1946

Sociální informatika

- 1985 - University of Ljubljana, Faculty of Social Sciences, Slovenia
- 1985 - University of Oslo
- 1996, concept of Social Informatics, University of Indiana
- ...

- Informatics Research Centre, University of Reading, UK
- Social Informatics Group, Massey University, New Zealand
- Institut für Sozialinformatik, Bielefeld, Germany
- Social Informatics Research Group, Technologie-Zentrum Informatik und Informationstechnik, Universität...
- Social Informatics Lab (SILab), Newcastle University, UK
- Social Informatics Cluster, University of Edinburgh, UK
- Edelstein center for Social Research
- Berkman Center for Internet & Society
- Carl Couch Center for Social and Internet Research (CCCSIR)
- Center for Advanced Studies and Research in Information and Communication Technologies & Society
- ...